Uitdagend gedrag bij familie, wanneer wordt het echt een uitdaging?

Webinar
Symposium
Kennisnetwerk
CVA NL

Annette Baars, Ketencoordinator regio Arnhem eo
Margit Klok, psychiater Radboudumc

Rijnstate

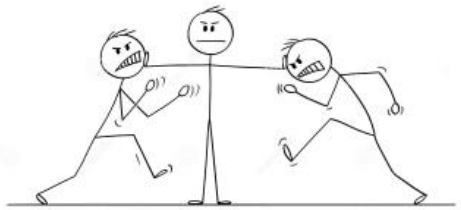
Radboudumc

Uitdagend gedrag DEFINITIE

"Behaviour(s) of such an **intensity, frequency or duration** that the **physical safety** of the **person or others** is likely to be placed in **serious jeopardy**, or behaviour which is likely to seriously limit use of, or result in the person being denied **access to**, ordinary community **facilities**" [1]

Gedragingen van een zodanige intensiteit, frequentie of duur dat de fysieke veiligheid van de persoon of anderen ernstig in gevaar kan komen, of gedragingen die het gebruik van gewone gemeenschapsvoorzieningen ernstig kunnen beperken of ertoe kunnen leiden dat de persoon de toegang tot deze voorzieningen wordt ontzegd.

1 Emerson 1987

Uitdagend gedrag TYPEN GEDRAG

Agressie (verbaal geweld, bedreiging, fysiek geweld)

Destructief gedrag (vernieling, brandstichting)

Zelfdestructief gedrag (bijten, hoofdbonken)

Disruptief gedrag (aanhoudend schreeuwen, feaces smeren, brandalarm activeren, 112 meldingen)

Seksueel beschadigend gedrag (seksuele geweldpleging, verkrachting, stalking)

Nice guideline *Challenging behaviour and learning disabilities 2015*

Uitdagend gedrag CONTEXT

Specifieke *patiënt*, met specifieke *problematiek*, op een specifiek *moment*, in een specifieke *context*

Context is in grote mate bepalend voor mate van optreden, escalatie, de- escalatie van gedrag

Nice guideline *Challenging behaviour and learning disabilities 2015*

Uitdagend gedrag CONTEXT

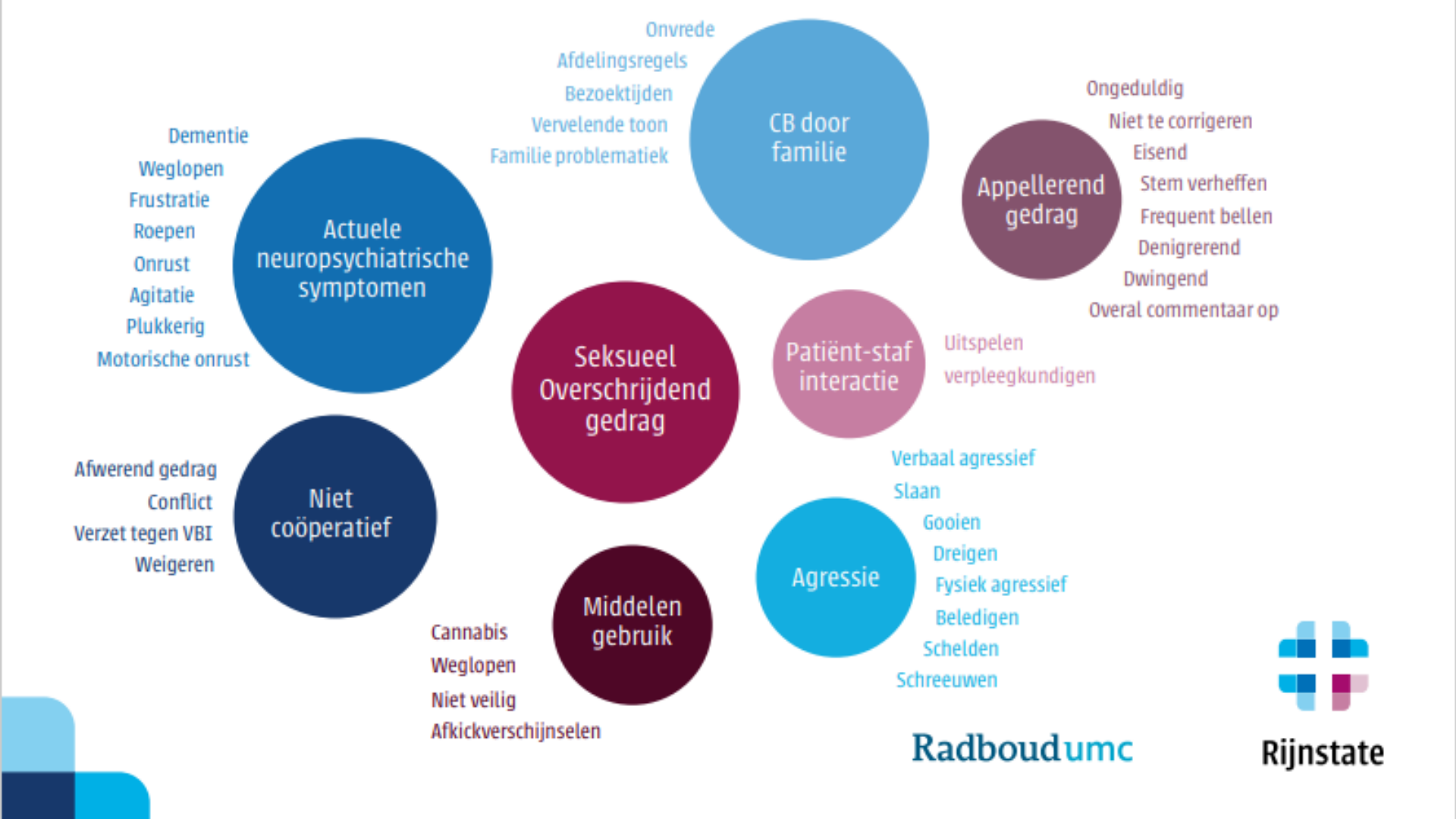

Actie onderzoek naar uitdagend gedrag Rijnstate ziekenhuis Arnhem 2024

Vormen van uitdagend gedrag Neurologie Rijnstate 2024

Onvrede
Afdelingsregels
Bezoektijden
Vervelende toon
Familie problematiek
CB door familie
Ongeduldig
Niet te corrigeren
Eisend
Stem verheffen
Frequent bellen
Denigrerend
Dwingend
Overal commentaar op
Appellerend gedrag
Dementie
Weglopen
Frustratie
Roepen
Onrust
Agitatie
Plukkerig
Motorische onrust
Actuele neuropsychiatrische symptomen
Seksueel Overschrijdend gedrag
Patiënt-staf interactie
Uitspelen
verpleegkundigen
Afwerend gedrag
Conflict
Verzet tegen VBI
Weigeren
Niet coöperatief
Verbaal agressief
Slaan
Gooien
Dreigen
Fysiek agressief
Beledigen
Schelden
Schreeuwen
Agressie
Cannabis
Weglopen
Niet veilig
Afkickverschijnselen
Middelen gebruik
Radboudumc
Rijnstate

Tips voor uitdagend gedrag

"De inhoud en het ontwerp van dit zakkaartje zijn eigendom van het Rijnstate, kopgroep neurologie Challenging Behaviour"

Actuele neuro psychiatrische symptomen

Benoem wat niet goed gaat. Toon begrip,mentaliseer
bied hulp bij wat niet lukt Structureer
Zoek samen hulp naar hoe het wel kan

Agressie

Appellerend gedrag

Seksueel Overschrijdend gedrag

Ga het gesprek aan
Bespreek verwachtingen/ regels
Stel Grenzen
Bespreek consequenties

Indien nodig: schaal op
(meer vpl, evt. beveiliging)

Teamafspraken:
bij dag-dienst afspreken wie patiënt gaat begeleiden in dienst. Afwisselingen van personeel evt. met 2 vpl naar patiënt gaan. Evaluatie moment meerdere keren per dag plannen Beveliging op de hoogte stellen van casus.

CB door familie

Toon begrip, mentaliseer
Wees duidelijk over afdelingsregels, bezoektijden
Bespreek consequenties
Schaal evt. op naar beveiliging

Patiënt-staf interactie

Beleg teamvergadering/MDO met alle betrokkenen. Bepaal gezamenlijk beleid
Bespreek Uitkomsten met patiënt en betrokkenen en houd je aan het opgestelde beleid.

Niet coöperatief

Bespreek verwachtingen
Leg uit wat er gaat gebeuren
bespreek de consequenties

Middelen gebruik

Toon begrip, mentaliseer
Wees duidelijk over afdelingsregels
Zoek samen naar de mogelijkheden
Bied hulp bij hoe het wel kan
Bespreek consequenties.

oktober, 2025

Uitdagend gedrag door familie: literatuur

Psychologisch en emotioneel [1]	• Openlijk conflict, spanning of communicatieproblemen • Morele distress en schuldgevoel
Verbale agressie en frustratie [2]	• Boosheid of negatieve uitingen
Onbegrip en stigmatisering [3]	• Terugtrekken van sociaal netwerk
Controlerend gedrag [4]	• Overcontrole
Fysiek of gedragsmatig grensoverschrijdend gedrag [5]	• Agressie (slaan, schreeuwen, weigeren zorg)

1 McCauley et al 2021, 2 McCauley et al 2021, 3 Feast et al 2016,4 Fieldhouse et al 2022, 5 Holst et al 2017

Uitdagend gedrag door familie: praktijk

Onvoldoende informatie

- Omgeving/ regels
- Aandoening/ beperkingen patiënt

Onbegrip

- Niet kunnen
- Niet willen

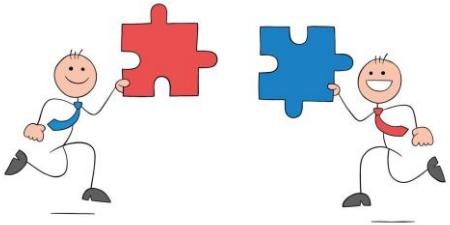
Stressvolle situatie

- Angst
- Afname flexibiliteit
- Onduidelijkheid

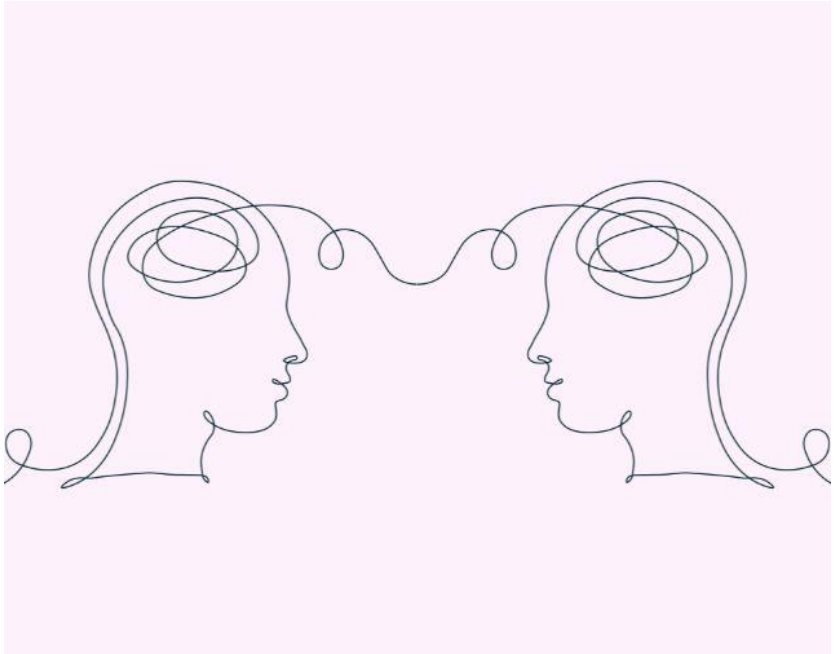

Hoe ga je hier mee om?

Mentaliseren

‘Begrijpen wat er in jezelf en anderen omgaat, zowel de gevoelens, gedachten als bedoelingen, en hoe deze het gedrag beïnvloeden. Het is een actieve, bewuste manier om betekenis te geven aan gedrag door te reflecteren op mentale toestanden.’

Resumé

- Jij bepaalt in praktijk wat uitdagend is
- Uitdagend gedrag is het resultaat van een specifieke patiënt, op specifiek moment, met specifieke aandoening in specifieke context
- Er zijn vele vormen van uitdagend gedrag
- Gedrag van familie en naasten wordt als zeer uitdagend ervaren door verpleegkundigen
- Informeer, buig uitdaging om naar samenwerking en investeer in contact en communicatie
- MENTALISEER!

Bedankt!

Dank voor het volgen van deze webinar, hopelijk hebben we jouw enthousiasme geprikkeld en zien we jou bij onze Poster de praatplaat “Challenging behavior” uitdagend gedrag en onze resultaten vanuit het actie onderzoek op 28 november!

Dank aan: Henk v Empel, Yvonne Brouwer en Sabijn van Rijsewijk

Voor meer informatie: neem contact op met Annette Baars
ABaars@rijnstate.nl

Literatuur

Emerson 1987

Nice guideline *Challenging behaviour and learning disabilities 2015*

McCauley, McQuillan, Foley et al. 2021. Mutual support between patients and family caregivers in palliative care: A systematic review and narrative synthesis. *Palliative Medicine*

Ashrafizadeh, Gheibizadeh, Rassouli et al. 2021. Explain the experience of family caregivers regarding care of Alheimer's patients: a qualitative study. *Sec. Psychology for clinical settings*

Feast, Orrell, Charlesworth et al. 2016. Behavioural and psychological symptoms in dementia and the challenges for family carers: systematic review. *Br. J. Psychiatry*

Fieldhouse, van Dijk, Gillissen et al. 2022. A caregiver's perspective on clinically relevant symptoms in behavioral variant frontotemporal dementia: tools for disease management and trial design. *Psychogeriatrics*

Holst, Skär. 2017. Formal caregivers' experiences of aggressive behaviour in older people living with dementia in nursing homes: A systematic review